

szekerest kiki helyettesíthet. 23. §. Az idő, mellyet a közmunkát teljesítő jövet és menet eltölt, illetőségebe beszámítandó, s azért kötelesek a törvényhatóságok arra a lehetőségig fölügyelni, hogy kiki az általa teljesítendő közmunkát lakása helyéhez minél közelebb végezhesse. 24. §. Az, ki szekeres közmunkával tartozik, ha a közszükség úgy kívánja, vagy pedig járó marháitól ön hibáján kívül megfosztott, egy egy szekeres napszám helyett két gyalog napot köteles szolgáltatni. 25. §. Közmunkára kiki tulajdon költségén, s azon eszközökkel és szerszámokkal köteles kiállani, mellyekkel tulajdon munkait végezni szokta. 26. §. Különösen fölügyelni kötelesek a hatóságok arra: hogy a közmunkák a mennyire lehetséges, mindig sürgős mezei munkák idején kívül teljesíttessenek. 27. §. Évenként October hónapban mindazok, kik közmunkára a legközelebb következő November elején kezdendő számadási évben kötelesek lesznek, a reajok eső illetősége szerint helységenként összeírandók. 28. §. Ezen összeírást a megyékben járasonként közgyűlési határozat mellett kiküldendő egy tablabíró, szolgabíró s esküttel teljesítik, s November 15 napjáig az alispáni hivatalnak beadják. 29. §. Az alispán ezen összeírást a járásbeli szolgabírákkal, megyei számvetővel és e végre közgyűlésileg kiküldendővel November közepéig megvizsgálván, azokkal s a megyei mérnökökkel egyszersmind előleges tervezetet készít az iránt: hogy a legközelebbi év lefolyása alatt minemű közmunkálatok legyenek teendőek? s azok mindegyikének végrehajtására mennyi s jelesül melly helységbeli közmunkák fordítandók? — s ezen tervezetnek készítésében kellő tekintettel lesz arra: hogy a közbejöhethető előre nem látható rendkívüli közmunkák teljesítésére a napszámoknak bizonyos mennyisége járasonként mindig szabadon hagyassék. 30. §. A November vagy December hónapokban okvetlen tartandó közgyűlés az eleibe terjesztendő összeírást, s annak alapján készített előleges tervezetet megvizsgálván, s megállapítván, a végrehajtandóknak végrehajtása végett a megye illető alispánjának, a járásbeli s kerületi szolgabíráknak, úti biztosoknak vagy fölügyelőknak s megyei mérnököknek egyszersmind pedig a járásbeli adószedőnek is kiadatja. 31. §. A helybehagyott összeírást mindegyik helységnek a mennyiben azt illeti — a szolgabíró kiadja, s a helység által összesen teljesítendő közmunkáknak számát a járásbeli adószedőnek közbejöttével a helységnek e végett készített külön könyvecskejébe beírja. 32. §. Mindennemű megyei közmunkálatok a megye által e végre megbízandó alispánnak fölügyelése és kormányzása alatt foganatoltatnak, ki a kebelbeli lakosok által teljesítendő közmunkáknak rendszeres kezelésére is szorosan fölügyelni köteles. 33. §. A végrehajtás iránti rendelkezés az illető szolgabíróra illeti. 34. §. A közmunkásokat az általuk teljesített munkákról az útbiztos, vagy azon megyei más tisztviselő nyugtatja meg, ki az illető munkálatoknál közvetlen fölügyélésére kirendelve van, s ez kiadandó nyugtatványainak táblás jegyzékét a szolgabírónak hetenként megküldeni tartozik. 35. §. A járásbeli adószedő minden hónapban azon alkalommal, midőn az adóbeli pénzeket beszedi, az előtte előmutatandó nyugtatványok szerint, mind azon szekeres vagy gyalog napszámokat, mellyeket az illető helység a legközelebb lefolyt hónapban kiszolgáltattott, a helység könyvecskejébe beírja. 36. §. Minden illetén alkalommal az adószedő az egész hónapnak lefolyása alatt mindegyik járásbeli helység által teljesített közmunkák számáról az alispáni hivatalnak táblás jegyzékben nyomban jelentést teend. 37. §. A helység jegyzője minden évnek kezdetén a neki kiadandó összeírás sze-

hetséget találja is, nem fogja többé azon szenvedélyeket találni. Megölte, ugymond, a latin hexametert, s ez nagyon unalmas volt előtte. Még unalmasabb munka, a „Nièce“ prózáját megoltni. Juvenal sem olly száraz mint Chambolle ur. — Közvetlen a „Nièce“ alatt, az előfizetők számára néve, de valamennyire fölötte, a politizáló nyomosságot illetőleg, mert Thiers urat képviseli, áll a „Constitutionnel“. Néhány hónap előtt a „Constitutionnel“ előfizetőinek száma nyilvános árverés alkalmával hitelenesen előterjesztetett, s mintegy három ezre ment. Egy szelleműs férfi s szerencsés, ki a „Pâte de Regnaud“ sikerét alapítá, ki a regényt először zsákmányolta ki heti iratokban s azután napi lapokban, ki az „Ördög Robert“ előadátá, s kinek rosszul semmi sem sikerült, kijelöltségét kivéve. Veron ur megkísérté, minden eddig ismert előfizető-számot meghaladni. Nagyon ovakodott, valamely új politikai folat, valamely Burke-ét vagy Carrelet keresni, hogy a közönség figyelmét leküsse; ő regényt keresett — s a mi még több egy regény ezimét, egy regényíró nevét keresé. Az „örök zsidó“ s Sue Jenő ur segítségére lettek Thiers urnak, s Thiers ur azon állapotba látta magát helyezve, hogy a „Presse“ tizenöt ezer előfizetőjének a „Constitutionnel“ tizenkilenc ezer előfizetőjét állítsa ellen. (Folyt. köv.)

Victor Cousin Jelentése a közoktatás állapotjáról Németországban. Fordította Bárfay Kálmán. 1844. Első s második füzet, ára 1 fr. p. p. (Vége)

A gymnasiumokat illetőleg: Németországban a gymnasium az, a minék lennie kell, tudniük classicitas tanodája, melly alólul az elemi oktatással, fölülül az egyetemmel összeolvad. Ezen természetes tudomány-elosztási

rint mindegyik helybeli lakosnak adóbeli könyvecskejébe beírja a közmunkáknak számát és minőségét, mellyeket az azon év lefolyta alatt teljesíteni tartozik; egybeírta pedig ezen napszámoknak, kinek rendelkezésére, hova, s mikor lett kiszolgáltattásáról rendes számadást, és jegyzőkönyvet vezetvén, minden hónapnak végével mindegyik adózónak könyvecskejébe az általa ezen hónapnak folyamata alatt leszállított napokat beírni tartozik. 38. §. Azon megyei választmány, melly a helységeknek adóbeli illetőségeikre nézve évenként számított tesz a közmunkákról, évenként mindegyik helységre nézve ugyanazon alkalommal hasonló számított készített. 39. §. Az illető szolgabíró az általa fölhazsánt közmunkákról évenként pontos számadást készít, s mutatónyul az illető fölügyelő tisztviselő által a 34. §. szerint hozzá beküldendő táblás jegyzékeket használja. 40. §. Az illető szolgabírónak számadásait a megyei számvétőszék azon módon vizsgálja meg, mind az adóbeli számadások megvizsgálatni szoktak. 41. §. Rendkívül közbejövő közmunkák iránt, ha halaszthatatlanok, vagy kisebb tekintetűek, az illető szolgabíró rendelkezik, s e célra az előleges tervezetben e végett szabadon hagyott napszámokat fordítja; — azon esetben ellenben, ha az illető közmunkák nagyobb tekintetűek, s halaszthatók, a végrehajtandóknak miképeni teljesítése iránt az alispáni hivataltól utasítást kér, mellynek körehez tartozik az iránt is rendelkezni, hogy rendkívül közbejövő közmunkákra fönahagyott napszámok fölhazsántalva levén, az illető közmunkákra melly helységeknek napszámait fordíttassanak. 42. §. A szabad kerületben a közmunkának összeírása s kezelése az illető közhatalóság, s e végre megbízandó tisztviselő által azon módon fog teljesíteni, mint a megyékre nézve az előző §§-ban megállapított. 43. §. A köztisztviselő a közmunkák végrehajtásában mindennemű eljárásaiért felelősek, s mind azon kárt, mellyet akár rendelkezésük, akár mulasztásuk által a közönségnek, vagy egyes egyéneknek okoznak, teljesen pótolni tartoznak. 44. §. A királyi Helytartótanácsnak fölügyelési joga a törvény értelmében fönmarad.

XIII. Törvények az 1840. eszt.
15. cikkben foglalt váltótörvénykönyv némely szakaszainak világosításáról s illetőleg módosításáról. Az 1840. eszt. 15. cikkben foglalt váltótörvénykönyv következőképen bővített s illetőleg módosított: 1. §. Az I. rész 10. §-ban foglalt ezen szavak helyett „kik teljes korúságukat elérték“ következők tételnek „kik 20 évüket elérték.“ 2. §. Az I. rész 14. §-hoz hozzáadatik: „A váltókra zsidó betűkkel tett bármely írások érvénytelenek.“ 3. §. Az I. rész 16. §-nak szövegéből ezen oda nem tartozó szavak: „a 10. §. által meghatározott eseten és módon kívül“ kihagyatnak. 4. §. Az I. rész 132. §-nak 3. pontjához hozzáadatik: „A váltótörvényeszek mindegyik váltójegyzőt hiteles alakú jegyzőkönyvvel látandják el, mellybe az általa kivett óvasokat időrend szerint beiktatni, és ezen jegyzőkönyvet a váltótörvényeszeknek évnegyedenként bemutatni tartozik.“ 5. §. Az I. rész 136. §-nak végéhez ez adatik: „Ha ezen VIII. fejezetben foglalt rendeletek bármely pontjának teljesítését az illető törvényes személyek elmulasztanák, a váltótörvényeszek által megítélendő kárpótlással tartoznak, s ezen kívül a váltójegyző ismétlés vagy nem fizetés esetében a jegyzőségtől is elmozdítottak.“ 6. §. Az I. rész 185. §. következőképen bővített: „Azon váltót, melly már elfogadtatott, ha az elfogadási aláírás nem tagadtatik, kifizetni az elfogadó még akkor is tartozik, ha a váltó egészen hamis lenne, azonban a csalárdsággal élők ellen minden joga fönmaradnak;

rendet Cousin ur ezen szavaiban helyesli: „Minél gyengébb a gymnasiumi oktatás, annál alább süllyed az annak megfelelő egyetemi, melly a tanulók képességéhez boszákoni kénytelenítvén, nem emelkedhetik kellő tudomány magasságra, nem tarthat lépést a haladó tudomány és elő nem mozdíthatja azt.“ A gymnasiumi tanítók, mindamell, hogy valamelyik iskolához kötvék különösen, majd minden osztályban tanítoskodnak. Minden német gymnasiumban nemesak latin, de görög nyelv is tanítatik rendszeren, a heber-, francia-, angol- és olasz nyelv pedig rendkívüli tanulmányok.

Az egyetemet illetőleg Cousin ur azt mondja: „A ki egy németországi egyetemet ismer, az mindnyáját ismeri. Cousin ur különös pontosságot tulajdonít a tanárok kinevezése módjának. És valóban, összevetvén a németoni gyakorlatot e részben, lehetetlen le nem mondani a csodületről, s el nem fogadni a német gyakorlatot.“ Cousin ur kettős bászra találja lerakva a német egyetemek szerkezetét; egyik a lezke megdíjaztatás, másik a kinevezés. Szóljunk mindkettőről röviden.

A tanárok háromféle felolvasásokat tartanak, a honét is elnevezettek legere publice, privatim, és privatissime. A publice ingyen lezkek, mellyeket a rendes tanárok azon fizetésért, mellyet a statustól húznak, tartani kötelesek. Az utóbbi két nemű felolvasásokért a tanulók fizetnek, és pedig különösen minden cursusért; egy egy cursus díja egy lajosarany, egy cursus fél-évig tart. A privatim felolvasásokba ingyen is beho-

de ha épen maga az elfogadási illetőleg kibocsátási, forgatási sat. aláírás hamis volta bizonyított be, az ezek valamelyikénél fogva beperlett adós az ellene támasztott kereset alól felmentetik, mind a két esetben azonban a váltohamisítókra nézve a jelen törvényezikk 28. §-ban körülírt eljárásnak van helye.“ 7. §. Az I. rész 190. §-hoz végül hozzáadatik: „Ha pedig a váltó lejárata a bemutatástól számítandó volt, s ezen bemutatás még meg nem történt, vagy bár melly okból a lejárta nem tudhatatik a 45 nap határidő a váltótörvényeszeknek a váltó megsemmisítése iránt hozott végzése keltét követő napon kezdődik.“ 8. §. A II. rész 21k §-nak d) pontjához hozzá jön a h) pont alatt alább említett kivétel. 9. §. A II. rész 21k §-nak h) pontjához hozzáadatik: „Zeng és Kárlapogó városok és kikötők, az ottosaczi végezedrebeli szintén több más előadók, az és Gyurgyevacz tengermelleki helységekkel együtt.“ 10. §. A II. rész 61k §-hoz hozzáadatik: „A magyar tengermelleki kormány, mint váltóföltörvényeszek, egy elnökből, négy törvénytudó bíróból s két kereskedői ülnökből álland; üléseiben itelethozásra az elnökkel együtt szintén 5 tag szükséges.“ 11. §. A II. rész 131k §-a így módosított: „Váltói s mindazon ügyekben, mellyek fölebbvitel útján a váltóföltörvényeszekre tartoznak, felebbvitel esetében legfölsőbb itélőszék a hétszemélyes tábla egyik osztálya leend, mellyhez 6 fölsége két előadó ülnököt a kir. városokból és kerületekből, ha bár nem nemeseket is, ugy szintén több más előadók, s ülnököket is születésre tekintet nélkül a szükséghez képest adand, kik ezen osztály bíraskodása alá tartozó minden ügyekben üléssel és szavazattal fognak birni. A tábla ezen osztálya törvényesület nélkül s törvényeszakok alatt is, külön folytonos ülésekert tartand, melly ülésekben itelethozásra az elnökkel együtt hét tag jelenléte szükséges.“ A szakasznak többi része változatlanul marad. 12. §. A II. rész 96k §-hoz végül hozzáadatik: „Ezen §-nak a megjelenési határnapnak elmulasztásáról szóló rendelete a kereső félre is kiterjesztetvén: az idézett félnek méltatlanul okozott kár és költség megtérítésében a meg nem jelenő félperes elmarasztandó.“ 13. §. A II. rész 106k §-nak b) pontja eképmódosított: „Minden a kereskedés, vagy gyártás körébe tartozó, de időre tett kereskedési ügyletek (Handels Zeit. Geschäfte), származzanak azok bár hitelbe tett adásvevés vagy egyéb kereskedési vagy váltói ügyletekből, a föntebbi módon hitelesített első följegyzési könyvekbe (Strazza Journal, Prima Nota, Cassabuch) időrend s az illető segédkönyv száma szerint jegyeztesenek föl.“ Ugyanazon 106k § c) pontjának utóbbi része így módosított: „Ezen számvitel „tartozik és követe“ (credit und debet) szóval jegyzett rovataba minden ezen személyt illető tétel (Posten) az első följegyzési, vagy segédkönyvből annak lapszámával sommasan átvitetendő.“ Ugyanezen 106. §-nak d) pontja eképmódosított: „Az első följegyzési vagy segédkönyvbe a kereskedő vagy váltóügylet esztendejének, havának, s napjának megjegyzése mellett, a jögezm is p. o. adásvevés, csere, kereskedési díj sat. mellyből a kereskedői ügy eredett, megneveztessek.“ Ugyanezen 106. §-nak f) alatti pontja eképmódosított: „A számviteli vagy főkönyv, egy időben, vagy maga a kereskedő s gyártó, vagy pedig egy arra rendelt segéde által vezetendő; az első följegyzési vagy segédkönyvek azonban egy időben fölváltva több kezek által is vezethetnek.“ 14. §. A II. rész 142. §-nak végéhez hozzáadatik: „Mik az itélet megsemmisítésére nézve ezen s az előző 140. s 141. §-ban rendeltettek: a váltóhatározatokra s váltói végrehajtásokra is kiterjesztetnek.“ 15. §. A II.

ványaik számától feltételeztetik. „A rendes tanár, — ki privatim és privatissime is tanít — ugymond Cousin ur, restelné, ha kevesebb hallgatója volna, mint a rendkívüli tanárnak, ez ismét restelné, ha kevesebben látogatnák lezkekét, mint a magán tanáréit, ez pedig mindent elkövet, hogy amazokkal a vetélyt kiálhassa, sőt fölül is mulhassa őket a tanulók véleményében.“ A tanári kar eképmódosított ki magát valamelyik szakmánál, s engedelmét kér tőle valamely szakjába vágó tárgy fölötti cursus nyithatására. Az illető szakma engedelmét ad neki könnyű föltételek alatt a tanításra, mire cursust nyit. Ha nem embere a tárgynak, a hallgatók jobb tanítóhoz szegődnek pénzükért és az ügyetlen tanító keveset érdemlén magának, — nem lévén egyéb fizetése a tanulóktól járó lezkekédijon kívül, lelép a tanári pályáról. De ha jó sikerrel tanít, figyelmet ébresztő könyveket ír, néhány év múlva rendkívüli tanárok közé soroztatik, és lezke-tarthatási jogon kívül egy kis fizetést is húz a statustól. Tartós a siker, és jeles férfi válik belőle, rendes tanárnak nevezetik ki, melly fényes czimvel tetemes fizetés is jár. „Ezen fényes czim, ugymond V. Cousin, soha sem osztatik tapasztalás által meghazudtolható reményekért, hanem tartós sikerért, elismert képességért, és érdemlett hírért. Ez aztán az igazi csodület, mond továbbá. Miféle új, néhány napi vagy heti próbara lehet aztán szüksége annak, ki mellett tiztizenkét évi nyilvános, egész Némethon, sőt gyakran egész Europa színe előtt behozott siker kezeskedik?“

Egyet nélkülünk V. Cousin ur magyar fordításában. Mi vártuk, hogy a fordító itt ott össze fogja hasonlítani hazánk közoktatását a külföldivel; de reméljük hogy ezt el nem mulasztandja, midőn a poroszoni közoktatás állapotját közlenni.

Rész
a val
gyatv
tetnek
határo
esetbe
tott v
szegü
ben a
rályi
lyet
§-ban
es mi
gyüle
§. A
váltó
akár
illető
mellet
eképe
mind
lelend
különb
nézve
széki
jesithe
„Mind
vett je
s első
foglala
leteten
vagy e
árkúld
hatósá
tetésév
zott k
megha
illetőn
gehez
nek be
módos
indítási
lető ha
megbiz
jelent
illetőle
19. §.
mög:
föltörv
lebbvit
itélősz
nyi kö
veteles
zatic,
helye
172. §
illetőle
zandó
vényesz
kon be
hozzáj
az adó
rehabít
lalo bir
a biztos
hagyni
azonált
22. §.
betabla
széges
§-hoz
vagy k
§-nak ér
rói zár
is a vál
koztath
a zár a
széki ve
jelenik,
vizont
értelmé
helt meg
ki, aka
meg; a
ben azo
tétel.
„vinodo
lini és
16. feje
„Egy ke
Ugyana
(Conto)
1 frt.“
követke
által, az
letek kö

Rész 143. §-nak végzavai onnét kezdve „s ha valaki a váltótörvényszék eljárását a szakasz végéig kihagyván, az ott foglalt helyett következők rendelkeznek: „Ha valaki a váltótörvényszék eljárását vagy határozatának végrehajtását erőszakkal gátolná, ezen esetben a bírói zár az erőszak miatt össze nem íratható vagyonra is kiterjesztettnek tekintendő, az ellenességül ellen a végrehajtó bíró felszólítására megyekben az alispán, kerületekben a kapitány, szabad királyi városokban a tanács elnöke, vagy ezeknek helyettesei, a szükséges hatalomkört a II. Rész 173. §-ban kimondott felelet terhe alatt, azonnal kirendelni, és minden egyes esetet a legközelebb következő közgyűlésre tudomás végett bejelenteni tartoznak. 16. §. A II. Rész 149. §-hoz hozzáadatik: „A kiküldött váltótörvényszéki törvénytudó tag, az általa teendő akár biztosítási, akár kielégítési végrehajtást, az illető helybeli hatóságok előrebocsátandó tudósítása mellett, s küldöttjének jelenlétében teljesítendő; — az eképen tudósítandó törvényhatóságnak illető tisztviselője mindazonáltal a végrehajtó törvényszéki tag által kijelölt helyen s időben okvetlen megjelenni tartozik; különben a mulasztásából eredhető hátramaradásokra néve a felelet terhe őt illetvén, a kiküldött törvényszéki tag az ő jelenléte nélkül is a reá bízottakat teljesítheti.“ 17. §. A II. rész 153. §. eképen módosítottatik: „Minden a fentebbiek szerint összeírt, s bírói zár alá vett javakra, a végrehajtó felnek váltótörvényi zálog, s elsőbbségi joga van, — s az ilyen tárgyak, mind a foglalás alá került, mind a megbízott személynel oly leteteménynek tekintetnek, melynek szándékos rontása vagy elidegenítése a váltótörvényszéknek az írományok átküldése melletti bejelentése után, az illető törvényhatóság által a legsúlyosabb beszámítású tolvajság büntetésével fenytendő; a rontás s elidegenítésből származott kárnak megtérítése pedig a váltótörvényszék által meghatározatván, váltójogi szokott eljárás útján fog az illetőn végrehajtatni.“ 18. §. A II. rész 157. §-nak végéhez hozzáadatik: „Ha pedig a végrehajtási végzéseknek bemutatása egyszerre történt: a végrehajtási folyamódás beadása és ha ez is egy időbeli, a kereset megindítása ad a kielégítésre néve elsőbbséget; — az illető ház vagy földbirtokos mindazonáltal — kinek vagy megbízottjainak a végrehajtó a végrehajtást mindig bejelenteni köteles — a folyó felévre hátralévő ház- vagy illetőleg haszonbérre néve mindenekelőtt kielégítendő.“ 19. §. A II. rész 163. §-a következőképen változtatik meg: „Ki a végzéssel meg nem elégszik, ellene a váltó-főltörvényszékhez folyamodhatik, a folyamodónak a főlebbvitel a váltó-főltörvényszékre s illetőleg a legfőbb bíróságra ítélszékre is birtokon belül megengedendő, s az illy igényi követelés alatt álló tárgyakra addig, míg ezen követelés iránt főlebbvitel útján eldöntő határozat nem hozatik, a kielégítési végrehajtás, hol annak egyébiránt helye lenne, ki nem terjesztethetik.“ 20. §. A II. rész 172. §-nak végéhez hozzáadandó: „A városi tanács s illetőleg kiküldött szolgabíró által ezen §. szerint hozandó határozatok, a 163. §. értelmében a váltó-főltörvényszékre s illetőleg a legfőbb bíróságra ítélszékre is birtokon belül főlebbvitelűk.“ 21. §. A II. rész 164. §-hoz hozzájön: „Midőn a biztosítási végrehajtás folyama alatt az adós ellen csőd nyitattik: a biztosításban eljáró végrehajtó, a csőd megnyitásának elrendelését magában foglaló bírói ítélet hiteles kiadásának vele lett közlése után, a biztosítási összeírás további folytatásával azonnal főlhagyni köteles: az addig összeírtokkra néve mindazonáltal a tett biztosítási végrehajtás teljesen érvényes.“ 22. §. A II. rész 174. §-a eképen változtatik meg: „A betáblázott váltó minőségét elveszti, s közönséges kötelezvénynek tekintendő.“ 23. §. A II. rész 178. §-hoz hozzáadatik: „Ha a váltótörvényszéki biztosítási, vagy kielégítési végrehajtást az 1836. évi 15. t. cz. 4. §-nak értelmében tett bírói zár előzi meg, az eképen bírói zár alá vett javakat a váltótörvényszéki végrehajtó is a váltókövetelőnek részére zár alá vetteknek nyilatkoztathatja, s ez esetben a köztörvényi végrehajtó bíró a zár alá vett javaknak árverését az illető váltótörvényszéki végrehajtónak előre leendő tudósításával, s ha megjelenni, jelenlétében eszközölni — ugyanez teljesítendő viszont akkor is, midőn az 1836. évi 15. t. cz. 4. §-a értelmében ingó vagy betáblázott adóssággal nem terhelt ingatlan javakra teendő bírói zárt váltótörvényszéki, akár biztosítási, akár kielégítési végrehajtás előzi meg; a kielégítési elsőség mindazonáltal mind a két esetben azon követelőt illeti, kinek részére a bírói zár előbb tétetett. 24. §. A II. rész 206. §-ban ezen szavak helyett: „vinodoli uradalma kivételével“ jön „a vinodoli, hrelini és bukkari uradalma kivételével.“ 25. §. A II. rész 16. fejezete 150. §-nak 6. pontja eképen változtatik meg: „Egy kereskedő kereskedői könyv hitelesítéseért 3 frt.“ Ugyanazon 150. §. 8. pontja helyébe jön: „A számvitel (Conto) kivonatának, és törvényes hitelesítésének díja 1 frt.“ Ugyanazon 150. §-nak 17. s 18. pontjai helyett a következők íktatnak be: „17. A váltótörvényszékek által, az előtők folyó pörökben hozott végzések s ítéletek között a díjazásra néve különbség nem tétetvén.“

a) Közbe szóló végzésért 20 kr. b) Apórt eldöntő végzésért vagy ítéletért, ha a pör tárgya 100 frtot meg nem halad 2 frt, 1000tól 1000 frtig 6 frt, 10000tól 10,000 frtig 12 frt, 10,000 frttól határozatlan sommáig 24 frt fizetendő. 18. Ezen díjaknak felét a fölpörös, felét az alpörös fél fizeti s azért, hogy akár a fölpörös, akár az alpörös fel több személyből áll, a megállapított díjak nem öregbíthetnek. A pörbeszédék följegyzéseért díj nem jár. 26. §. A II. rész 16. fejezete 17. §-nak végéhez hozzáadatik: „Az eljáró tisztviselők által főlszámítandó díjaknak, költségeknek szabályozása mindazonáltal az ítélt váltótörvényszékét illeti.“ 27. §. A II. rész 3. s 26. §-nak rendelete továbbá is főmarradván; egyébiránt mind azon ítéletek, melyek a váltótörvénykönyvben a magyar tengermellekre néve tettek, jövőre eltöröltenek, s a váltótörvénykönyv a magyar tengermellekre minden tekintetben kiterjesztetik. 28. §. A váltótörvénykönyv kiegészítésére a fentebbieken kívül még következők rendelkeznek: — A) A váltó hamisításáról. Az, ki hamis váltót készít, vagy valamely magában igaz váltót bármely részben meghamisít, vagy illy váltót annak hamisságát tudva mások ellen használ, mint tolvaj minden okozott károknak és költségeknek, a mennyiben váltótörvénykezés útján meg nem ítéltettek, megtérítése mellett 8 évig terjedhető rabsággal büntetendő, s az e részben eljárásra néve addig, míg a törvényhozás a bünvádi eljárás iránt általánosan rendelkezik, következők határozatnak: a) A váltótörvényszék, midőn valamely váltónak hamissága előtte bebizonyítatik, azt ítélet által kimondja, egyszersmind pedig minden közbejött írományokat az illető megyei, kerületi vagy városi törvényhatóságnak haladék nélkül megküldi. b) A tudósított törvényhatóság mind azok ellen, kik a váltótörvényszék tudósítása szerint, vagy különben is a kérdéses váltóval meghamisításban, akár közvetett akár közvetlen részvételnek vagy annak gyanújával terheltnek, hogy illy váltót mások ellen, annak hamisságát tudva használták, a váltótörvényszék tudósításának vétele után azonnal bünpert indíttatni, egyszersmind pedig a netelán még szükséges további vizsgálatot, sőt a körülményekhez képest a vádlottnak azonnali letartóztatását is nyomban megrendelni köteles. c) Ezen bünpertben a váltótörvényszéknek a kérdéses váltónak hamisságát kimondó ítélete kérdésbe nem vétethetik, hanem a hozandó ítélet csak a bűnösöknek s büntetésöknek meghatározására, valamint a váltóilag meg nem ítélt károknak s költségeknek megtérítésére terjesztethetik ki. d) Az illy per törvényszűnet idején is folytatandó lévén a váltótörvényszék tudósításától számított legfeljebb fél év alatt végítélet által befejezendő. e) A hozandó akár marasztaló, akár felmentő ítélet, a királyi Curia minden esetre felebb fog vitetni, s ott soron kívül azonnal megvizsgálandó. f) Oly hamis váltó iránt, mely váltótörvényszék előtt, míg keresetben nem vetetett, az illető büntető-bírószak mind azokban, mik a büntető hatóság köréhez tartoznak, a köztörvény szerint járnak el, s hoznak ítéletet: a) fentebbi d) és e) pontoknak rendelkezései mindazonáltal ez esetben is teljesítendőek. g) A váltó hamisságának kinyomozására netelán szükséges tisztí vizsgálatokat az illető váltótörvényszékek megkeresésére megyékben az alispán, kerületekben a kapitány, szabad királyi városokban a tanács elnöke, haladék nélkül végrehajtani kötelesek. b) Váltóhamisítás iránt folytatandó bünpertben a büntető hatóság megyékben mindig a megyei törvényszéket illeti. — B) Az áruszerzési kötelesekről. 1. §. Minden oly adásvevési szerződés, mely valamely ingó vagyonnak jövődöbeli átadása föltétele mellett kötötték, áruszerzési ügy tárgya. 2. §. Áruszerzési kötésben azokon fölül, melyek minden írott szerződésben megkivántatnak, ugymint a szerződők neveinek aláírása, a kelet helye és ideje, következők kelleknek szükségesek: a) Hogy írásba foglaltassék, és nyilván áruszerzési kötésnek megneveztessek; bejegyzett kereskedők, gyárosok és közkereseti társaságok irányában azonban a hites alkuszának törvényszéki kötés-bizonyítványa is illyennek tekintetik. b) Az árú megnevezése. c) Annak pontosan meghatározott mennyisége. d) Minősége. e) Meghatározott ára. f) Általad, és fizetés ideje és helye. 3. §. Ha az áruszerzési kötés a vevő szegi meg, tartozik: 1. Az eladónak a kötés nem teljesítéséből származott, és bizonyított minden kárát, mely alatt az árkülönbség is értetik, és költséget ugyanez úton megtéríteni. 2. Ha kötbér, vagy biztosítási díj (assuranz praemie) volt kiakudva, e mellett az árkülönbséget megtérítését követelni nem lehet. A kötbér vagy biztosítási díj legmagasbja 1000tól tíznel főlebb nem ruhgat. 4. §. Ha pedig az áruszerzési kötés az eladó nem tartja meg a vevő irányában, ugyanazon tartozásai lesznek, melyek az eladó javára az előző 3. §-ban foglaltatnak — és ezeken fölül, ha pénz előlegeztetett az eladónak, azt a pénz fölvetelétől számítandó hatos kamatjaival együtt megtéríteni köteles. 5. §. Áruszerzési kötés a másik fél tudta és megegyezése nélkül másra ruházni nem lehet, ha csak szerződésileg más ki nem kötöttet. 6. §. Az áruszerzési kötésből eredett jogok, azon időtől, melyben a szerződés teljesítendő volt, szá-

mitandó két év alatt enyésznek el: a váltójogi elévülés iránt az 1840. 15. t. cz. I. része 205. 206. 207. 208. 209. §§-ban foglalt rendelkezések az áruszerzésekre is kiterjesztetvén. 7. §. Az áruszerzési kötésből eredő követelések a váltótörvény II. rész 181. §-a szerint is a váltótörvényszékek által bíraltatnak meg. 8. §. Áruszerzési kötések az 150. rész 9. és 11. §§-ai szerint váltóképeséggel nem bíró asszonyok, bár mely vallásbeli papi személyek, birhatási joggal fölrüházott szerzetek, s azoknak főnökei is a mennyiben terhes szerződéseket köztörvény szerint tehetnek, érvényesen köthetnek. 9. §. Ezen áruszerzési, valamint a II. rész 156. §-ban alapuló igényügyek is, ha szóbeli úton el nem végeztethetnek, a váltói rendes eljárás szerint írásban is elinteztetetnek.

Szerkesztői érdem méltánylása.

Folyó évi sept. 12-én az esztergami főmegyében kebelezett sellyei alesperesség Farkasdon tartatott kerületi gyűlésében közakarattal határozatott: hogy halás elismerésül, — minő üdvös hatása van minden igaz kath. kebelre a Religio és Nevelés egyházi folyóiratnak, melyben minden katolikus örömmel kifejezve föltalálja mit lelke mélyében érez — ez egyházi kerület részéről küldessék e folyóirat fáradszalmán buzgalmú, eles tapintatú és szilárd egyházas jellemű szerkesztőjének Somogyi Károlynak egy szerény tisztelettel, t. i. egy csinos, goth stýlben dolgozott, oszlopos hajlék alá helyezett, öntött Sz. Mária-szobor, a Stíriában Guszwerken létező cs. k. műgyár remekműve. E határozat következtében ugyanazon ülésből a szoban lévő tisztelettel következő kísérő levél mellett el is küldetett: „Nagyon tisztelendő szerkesztő úr! Koránsem megjutalmazásul — mert az anyaszentegyház dicsőségének kivívására szentelt működését valljon mi volna képes megfelelően jutalmazni, — hanem egyedül a dicszta szándéknak és a maga Istenérti fölaláldozását eltökelett akarataknak boldogító öntudata, csak mint egy parányi hálaemlékül és szerény tisztelettel: hogy dicsőségünknek tartjuk, köztiszteletben álló egyházi folyóiratában kifejtett és egyedül szilárd katolicizmust lehelő nézetében szívünk-ből osztozni — szerenésések vagyunk öreg-mária-zelli B. Szűznek egyik cs. k. műgyárban készült és remekül eltalált képmásával nagyontisztelendőségnek ezenmel kedveskedni, azon hozzá tett kérséssel: sziveskednek ön e csekélység kegyes elfogadásában, nem a küldöttnek belértekét — mert tőlünk sok nem telik — hanem a küldők indulatát, mindenek fölött pedig annak, kit ezen öntött képszobor ábrázol, malasztot árasztó kegyeit tekintve venni. Ha annyi oldalról megtámadatott sz. egyházunk hittanainak, a meggyőződésnek s hűvélől lelkesült védelmébe önnek belefárad kebele, ha a megtámadók gúnykifakadásai vallásáért hön lángoló szívét keserítik — egy tekintet megváltónk kegyanyjára elegendő léssen, önnek sebzett szívét mennyei vigaszokkal enyhíteni, lakodt erejét bátorítani s bajnok-hívdödi küzdelmekre edzeni. — Csak egyedül az igaz kath. kebel ismeri azon sajátos édes érzést, mely rajta előmlik, midőn sérült lelke bar minő földi szorongatásaiban a magyarok nagyszonyához fölemelkedik, hogy sz. fiának, kit anyailag ölelben tart, és kiért őt minden nemzetségek aldottnak mondják, kegyes közbenjáró szószóloja legyen! — És hogy ezen szívemelő, a katolicizmust kitünőleg jellemző Szentek egységéről hittan, melyről becses folyóiratában már oly sok szép olvasni szerenésések valánk, őnt mindenütt hívdödi munkában bátorítsa, lelkesítse, szívünk-ből kivánjuk, és hálát mondván a sok vallásos élvezetért, melyen hítsorsosít örvendeztetni, szeretettel maradunk nagyontisztelendőségnek lekötözött szolgálai, Kristusban társai: Durguth József m. k. alesperes. Pridavka Antal m. k. kerületi jegyző az egész kerület nevében. — Költ Farkasdon a sept. 12-én tartott kerületi gyűlésben.“ M.

Termesztmények ára. (Vége.) Kékes hamnszir ára 9 fr. — 10 fr. 30 kr., kék közönségesé 8 fr. 20 kr. — 9 fr., barackmagé 15—16 fr., löhere és lucernamagé 15—17 fr. 30 kr., styriaié 18—20 fr., lenmagé 2 fr. 30 kr. — 2 fr. 45 kr., teli vetett repemagé 2 fr. 30 kr. — 2 fr. 36 kr., gyapja egyenyretű legfinomabb m. 117 fr. — 125 fr., finomé 90 fr. — 115 fr., közönszerűé 70 fr. — 88 fr., közönségesé 46—68 fr., kétnyiretű teli finomé 65—80 fr., közönszerűé 52—64 fr., közönségesé 40—51 fr., nyári finomé 65—76 fr., közönszerűé 50—62 fr., közönségesé 40—52 fr., báránygyapjúé 62—136 fr., börről nyiretűé 62—110 fr., timárgyapjúé 30—67 fr., banáti kézzelmosotté 33—39 fr., magyar fűrtös kézzel mosotté 27—30 fr., usztatotté 27—29 fr., fekete 20—22 fr., vajé 26—28 fr., disznózsírú 14—14 f. 30 kr., selyem, nyers tótországi fontja 10—10 fr. 30 kr., banáti hasonlón, szalonna mázs. 12 fr. 48 kr. — 14 fr., szappan szegedié 10—11 fr. 30 kr., finom sziksóé 9 fr., közönszerűé 7 fr., dohány tiszamelleki első r. 14—16, másod r. 8—12, döbrüi első r. 15—18, másod r. 8—10, harmad r. 6, pécsi első r. 8—9, másod r. 6—7 fr., olvasztatlan fagygyué 14 fr., olvasztotté 17—19 fr. 15 kr., banátié 17 fr. 15 kr. — 18 fr. 12 kr., erdélyi 18 fr. 36 kr. — 19 fr. 30 kr., oláhé 16 fr. 30

kr. — 17 fr. 20 kr., sarga viasz rosnyoi s banátie 80 — 84 fr., tokaji aszu atalagja 80 — 120 fr., mènesi aszu akója 20 — 100 fr., budai ó vöröse 4 — 12 fr., ujé 3 — 3 fr. 30 kr., fejer óé 3 fr. 30 kr. — 8 fr., ujé 2 fr. 30 kr. — 3 fr. 30 kr., kőbányai óé 4 — 10 fr., ujé 2 fr. 48 kr., hegyi fejer és vöröse óé 4 — 15 fr., ujé 3 — 4 fr., síkföldi fejer és vöröse 2 ft. — 2 ft. 30 kr., borkő (természetes) fejer mázs. 13 ft. — 15 ft., vöröse 11 ft. 30 kr. — 12 ft. 30 kr., alkana gyökere 5 ft. 15 kr. — 6 ft. 15 kr., szappangyökér összevágott 6 ft. 30 kr. — 8 ft., aszalt szilvái 4 ft. — 6 ft. — A polg. szab. kereskedőség nevében. Pesten, nov. 14. 1844. Aigner Ferenc sk. 16, Mitterdorfer János s. k. 2od elnök.

KÜLFÖLDI NAPLO.

Spanyolország. Paris, nov. 11. Az megfoghatlan, hogy Madridban olly férfit mint Aznar alvezredes biztak meg a Prim pörébeni utasítással. Aznar mint katona ügyetlen és gyávasági hírből áll és erkölcsi jelleme szennyos foltoktól nem ment. Előbb Don Carlos párthive, ezzel Portugaliából Londonba menekült, innen pedig titkon Navarrába szökött, itt a szíves fogadtatást, mit egy tiszteletré méltó családnál talált, avval viszonzá, hogy leányát elcsábítá s elszöktetése alkalmával még pénzt is és egyéb drágaságokat vitt magával. A nélkül hogy különösen kitüntette volna magát, Navarrában az alkotmányos sereg ellen vívott s végre 1839ben Marotoval átment. Ezen osztályzatba tartozik Alberici is a Prim elleni főtanu, smindketten már előbb, midőn azon híres, most Madridban nagy befolyásu szerepet játszó A v i r a n e t a, armányait Don Carlos hadseregében 1839ben elkezdé, ezen kémnek eszközül szolgáltak a carlistai tabornokok közti viszákodás és elégedetlenség támasztására.

A Prim ügyében összeült haditörvényszék tagjai: Jose de Concha, Rivero, Alange Campo gróf, Marques de la Concordia, Rute s Gallegos tabornokok; Mazzaredo tabornok, hadügyminister Gonzalez Brabo cabinetjében és Narvaez tabornok testi s lelki barátja, viszi az elnökséget. A bánásmód jellemzésére szabad legyen azt említenünk, miszerint Aznar mind a vizsgáló bíró, mind a nyilvános vádló vagy statusügyvéd foglalatosságát saját személyében egyesíté, s hogy a vádlottak a földadók vagy tanukkal sem nem szembesítették, sem pedig az ítéltökés tanácskozásában jelen nem lehettek. A „J. des Debats“ levelezője, ki egyikében e törvényszéki üléseknek jelen vala, azt minden méltóság nélkülinek főszi. Az ítéltökés egy tag teremben megjelentek, hol egy kis asztal egynehány faszékkel az elnök és a többi 6 bíró számára az egész butorzatot képezék. A terem mintegy 600 személyt befogadhata, azonban félíg sem vala elfoglalva, s ennek is mintegy két harmadát tisztek tevék, kik napi parancs által valának oda rendelve. A nézők föl s alá járkáltak, a bírókhoz közeledtek, hátuk mögé vonultak, fecsegték, sem törvényszéki követet, sem őr, sem tanácsszolgát nem leheté látni, minden erőtetés nélküli, hanem mégis komoly, mintha csupa jelle halálitelet mondathatnék ki.

Angliába érkezett nyugatindiai postával egy rémitő orkánról tudósítást vettünk, melly oct. 2an Cuba szigetén, kiváltképen pedig Havana fővárosban retentő rombolással dúlt. Havana e szép város — mond a tudósító — egy földült és kirablott városhoz hasonlít. Mintegy 70 ember veszté életét az összeomlott házak romjai alatt, és a kikötőben közel 70 hajó merült el. — O'Donnell cubai főkormányzó elétetett, és magával vívé a cubaiakat. — B a y o n n e ből nov. 11ről érkezett telegraphi tudósítás szerint a tanács a választási följelést nov. 14. határozottan elfogadá. Az alkotmányi reformterv fölötti tanácskozások nov. 9én kezdődnek. — A „Gazetta“ a sz. ferdinandi bankkal kötött szerződést nyilvánítja; ez 30 millió real előlegezését illeti, a december végével kitélt 3 percentos statuskötelezvények kamatainak fizetésére. — Minekutána határozatá lón az összeesküvés pört újabb vizsgálat alá terjeszteni, Prim a többi vádlottakkal együtt a legszigorubbán őriztetik. Minden külröli összeköttetés a foglyoknak eltálatott.

Olaszország. Florenz, nov. 9. Azon rémitő szerencsetlenség, melly Arno partjait, nevezetesen Florenz és vidéket ére, leirhatlan. Csak 1740ben hága illy magas fokra az Arno. A város legszebb részei víz alatt allanak, a kár eddig megszámlálhatlan, a legtöbb utcák még mindig járhatlanok, kilenc ember veszté eddig életét, az áradás reggeli 7 és 8 óra közt kezdődött. Ép vasárnap — sok ember templomban vala, és senki óvéihez vissza nem térhete. A vám kereskedők karát egyedül 2½ millió lírára teszi. A nemeség legszebb menjei elveszték. A nagy herceg családjával együtt a Poggio a Cajano kastélyban tartózkodott, melly dombon fekszik; e vidéken a szükség és nyomor kimondhatlan vala; számos menekülték a kastélyba, hol szívesen fogadtattak; a nagy herceg maga életveszedelem közt tére Florenzbe vissza segélyt és vigasztalást nyújtandó. Tegnap a nagyhercegi család is

megérkezett és azonnal a honatyá főszege nejt és gyermekeit rosz időben gyalog vezeté az iszappal telt utcákön keresztül. A résztvet nagy, és a szerencsétlenek gyámolítására sok történik; az idő azonban folyvást esős és zordon. Tegnap reggeli 4 órakor földrendést tapasztaltak. A vidékről is szomorú hírek érkeznek. Pisa menten maradt. Lucca sebes folyásu Serchio folyója kevés kárt okozott, mivel atoscanai részről lévő gátot áttörte.

Franciaország. Páris, nov. 11. Az ellenzéki sajtó a kölcsönfölvételi móddal nincs egészen megelégedve. A múlt országgyűlésen a kamra Garnier Pagés indítványára azt határozá, hogy a kormány jövendő kölcsönzéseknél, a bankárok mellözésével, egyenesen a közönséghez forduljon. A „National“ azon kis tőkéről tesz említést, mellyek a takarékpénztárba adva a statusnak bizonyos 400 milliót hoznának be, s hozzá teszi: „Ma, úgy több évek óta ismételnünk kell, miszerint a kölcsön közvetlen fölvétele egyedül az, mi a hitel jelen állásával megegyeztetethető. A kölcsönnel ép úgy allunk mint a vaspályákkal. Elégé alapos okát nem adhatni, miért épen egynehány magános pénztözsereknek szolgáljon az nyereségforrásul. Ha egy bankár holnap 200 milliót aláír, az ezen összeget nem veszi ki tulajdon pénzes ládjából, hanem azt a polgároktól, kik tőkéjüket kiadni szánkékoznak, összeszedti s ebbeli faradságát megfizeteti. Miért nem bocsathatna ki a kormány saját jegyeket, kinek rendelkezése alatt egy egész sereg beszedők és pénzügybizományosok állanak? és bennünket legalább a bizományi járandóságoktól megkímélne.“

Páris, nov. 13. Aumale hg tegnap utazott Nápolyba Karolina Augusztia hercegnővel menyegzőjét ünneplendő. Joinville hg kíséri őt. Gomer gőzfregatón utaznak ő fölségük Nápolyba, hol e hó 20. vagy 21kén vártnak. A menyegzői ünnepély dec. 25kére van kitűzve. December első napjaiban vártnak vissza ő fölségük.

Társulatok és intézetek.

Terv egy nagyszerű selyemkermel- és szalaggyárnak biztosított részvények utjáni alakítására. (Folyt.) Hogy azonban a selyemkermel- és szalaggyártás valaha illy fokra emelkedhessen, szükség olly gyár alapításával kezdeni, melly elégedő erővel bírjon, miszerint bár melly kereskedelmi vihart és rázkodtatást szilárdul kiállhasson, s munkálódása eléggé terjedtet legyen; miszerint nemcsak mindent, mit a haladott külföld nyújthat, nyújtani színtügy képes legyen, hanem saját találmányu új meg új szövetekkel is a magyar izléshez alkalmazott önálló dívatot teremthessen. Egerszermind a selyemkermelgyártáshoz szükséges minden segédintézeteket magában foglalja; miszerint ezen erő, ezen terjedtség, ezen szilárdság által a selyemkermel-munkásoknak olly iskoláját képezze, melly más hasonló gyárak keletkezését lehetővé tegye. Am de illy szilárd, illy terjedt, s illy rendeltetésű selyemkermel- és szalaggyárna s a szükséges segédiparagok üzletére nagy pénzerő kívántatik. Nevezetesen tárgyavatott számvetés szerint kívántatik: 1) egy gyárépületre, mellyben 6—700 munkás foglalkoztathassék, a szükséges gépekkel, szerszámokkal, szövöszekekkel, s ezeknek selyemmel felszerelésével 200,000 pft. 2) Nyers selyem-gyűjtelekre, különös tekintettel a magyar selyemfogyasztásra 100,000 pft. 3) Azon tőkepénz fedezésére, melly selyemáru-gyűjtelekekben, s hitellezésekben heverend, és munkabérekre megkívántatik 200,000 pft. összesen tehát 500,000 pft. Ha ki honunk statusgazdászati állapotját figyelemre veszi, könnyen meg fog győződni, mikint azt, hogy illy összegpénzt egyes ember gyárvállalatba fektessen, nálunk még most nem lehet reményleni. Nálunk jelenleg még a gyárnokoztatás csaknem egészen hiányzik. Egyes ember nagyszerű gyárt Valero Antal uron kívül az egész országban alig mutathat; s mivel a gyártás honunkban a keresetnek illy új neme, nagy tőkepénzeseknél különben is gyéren vannak, s a kik vannak, tőkéiket más téren forgatni annyira megszokák, hogy egy illy roppant pénztömeget, minővel nálunk készpénzben csak kevés ember bír, egy egészen szokatlan, egészen ismeretlen keresetágra fektetni annyival kevesbé hajlandók, minél több szakmiseretet s tömördek fáradságot kíván egy illy gyárvállalatnak személyszerinti vezetése; arra pedig, hogy külföldi nagy tőkepénzes gyárnokok nálunk megtelepedjenek, minden esetre még idő s bizodalom kell, bizodalom, melly eddig tömördek belső és külső okoknál fogva nem létezett, mellyet tehát meg teremteni kell, s viszont ennek előteremtésére tehát annak, hogy nálunk gazdag egyének saját erejökkel nagyszerű gyárakat állítsanak, kieszközölésére hathatósabban semmi sem munkálhatand, mint épen az, ha tettel mutatjuk meg, mikint nálunk a gyárparonálhat, s virágozhatik. Ha tehát a nemzet valósággal érzi annak szükségét, hogy honi gyárparonálhat, ha valósággal akarja, hogy gyáraink legyenek, kezdetben teljességgel nincs más mód, mint részvénytársaságokat alakítani, és sok apró járulékgyűjtélekből előteremteni azon pénzerőt, mellyet különben föl nem találhatunk. — Soha talán egy nemzet életében sem volt annyira igaz, mint épen mi nálunk azon közmondás: „segíts magadon, és az isten megsegít.“ — Habogy e szerint cselekszünk, honunk anyagi jövendője, nemzetünk jólétére biztosítva van; ha pedig gyáva panaszokra szoritkozva magunkért semmit sem teszünk, jele, hogy e nemzetnek nincs jövendője; mert ki gondolhassa, hogy a melly nemzet maga magát elhagyá, annak megmentésére majd eljö a külföld, hogy messiása legyen. — Amde ha csakugyan igaz, hogy a gyárparhoz utat főrnünk csak egyesületek által, csak részvénytársaságok utján le-

het, kérdés: reményelhetjük-e, hogy a szükséges tőkét apró részletekben a honban föltalálhassuk? Erről kételkedni általában annyira volna, mint a nemzet életre valósága iránt kételkedni; — különösen pedig a jelenleg tervezett selyemkermel- és szalaggyárna néve bizodalomunkat abban vetjük, hogy itt a részvényesek pénzüket teljességgel nem közzéadják, a vállalat lehető veszteségében nem osztoznak, hanem úgy részvénytökeikre, mint annak száztól hatos kamatjaira néve tökéletesen biztosítottak. Ugyanis Valero Antal ur pesti nagykereskedő és selyemgyárnok, ki a még eldődei által 1775ben megkezdett selyemkermelgyártást 1813. óta folytatja, s Pesten egy már is nagyszerű gyárral bír, a honi gyárparonálhat megfektetésére iránti hazai szándokból késznek ajánlkozik ezen gyárat, annak minden gépeit, szerzeit és selyemgyűjteleket becs szerint 200,000 pfr. erejéig részvénytársaságba beolvastani, s ezen értékével a többi részvénytözegeknek 6 percent kamatját, s a tőkének határozott idők szerinti visszafizetését biztosítani. — Midőn e szerint, Valero Antal ur késznek ajánlkozik, hosszas gyakorlatokban megkedzett practicus tehetségeit, 200,000 pfrnyi értéket, a kamat és tőkebiztosítás veszélyét, s a gyárvezetésnek ezzel összekötött tömördek gondjait, azon czélra följárlani, hogy a gyárparonálhat honosítására, minden főnében elsorolt tekinteteknek megfelelőleg ut tressék; őt a tervezett egyesület hazafini czelzatainak valóságára annál alkalmasabbnak kell ismerelnünk, minél szembetűnőbb, hogy neki már jó sikerrel s nagy kiterjedésben dolgozó gyára lévén, ha azt ekkor a kedvetlen körülmények minden viszontagságain keresztül föl tudta tartani, most midőn hosszú éj után a magyar gyárparonálhat a nemzeti rokonszenv hajnala virad, derültebb kilátással képes leend a hazai közzeleloknak megfelelőleg kifejlesztetni. — E szerint tehát 200,000 pfrt, vagy is a tervezett összes tőkének 2/3része már általa aláírva s a tervezett részvénytársaság a munkálatok azonnali megkezdésére képesítve van. — A még megkívántató 300,000 pfrnyi rész ények aláírói pedig pénzüket semmi kétes veszélynek ki nem teszik, sőt inkább úgy a kamatra, még pedig száztól hatos kamatra, mint tőkükre néve teljessé bizosítottatják. — S ha már most megfontoljuk, mikint azon intézkedésnek nyomán, mellyeket ő fölségé kegyelmes hozzájárultával részint még a jelen, részint a közelebbi országgyűlésektől bizton várhatunk, a kamatlábnak Gból leszállása rövid idő alatt előre látható; következöleg, kivált ha azon hitelintézet, melly az országgyűlésen épen munkában van, reményelhetőleg sikerül, arra, hogy valaki megzavárdokott tőkepenzesekéjét hatos kamatra biztosan kiadhassa, nem sokáig lehet kilátása, ha csak uzsoráskodni, s ez által magára nemcsak erkölcsi bélyegyet sütni, hanem pénzt is veszélynek kitenni nem akarja (minthogy szilárd állasu ember uzsorára pénzt már most sem veszen); ha megfontoljuk, mikint kisebb tőkepenzesek hatos kamatra pénzüket biztosan már most is nehezen helyezhetik el; s pénz kisebb összegekben nem annyira azért nem kapható, mintha nem találnék, hanem mivel a bizodalom hiányzik; és épen ezen körülménynek tulajdonítható, hogy a hola bizodalomra alap nyújtott, ott a pénznek hiányát nem tapasztaljuk; a minthogy például a pesti ezakorgyárnál a biztosított részvények (prioritáts Actien) egy pillanat alatt mind elkeltek, s kelleltinél több is ajánlottak; a pesti kereskedelmi banknak s a pesti és pozsonyi takarékpénztáraknak pedig ötös, sőt 4½ kamatra is naponkint nevezetes pengöszegek ajánltnak, nem lehet kételkednünk, hogy jelen tervünk, melly legalább hasonló, sőt tán, (ha lehet), még nagyobb bizossággal a részvényeseknek, úgy tőküköket mint hatos kamatjaikat garantirozza; gyors és meleg pártolással fog a hon javát szíven hordozó közönségnél találkozni. Mi tehát alulírottak a társaság alakultáig magunkat ideiglenes választmánynyá alkotva, minán Valero ur 200,000 pfrnyi aláírásához magunk részéről is 39,000 pfrnyi aláírás esatoltunk volna, derült reményvel, s teljes bizalommal hívjuk fel a közönséget egy „Magyar selyemkermel- és szalaggyár egyesület“ alakítására, mellynek alapszabályai következők (jövő számban).

A pestbudai hangszegyesület részéről. A 25 darab arannyal jutalmazandó magyar Cantate ügyében ezennel közhírré tétetik, hogy a beküldésnek határnapja 1845iki januar 31ig meghosszabbított. — Ismételtetik ez uttal, hogy a feltételek ugyanazok maradnak, mellyek hírlapok utján két hónap előtt közudomással tétettek, névszerint azok közül ujjal említtetik, hogy a legfőbb fél óráig tartandó s nagyszerű zeneszerzemény szokott Cantate styben készítették G a r a y János verseiben (Pest 1843. 97ik lapon) lévő „Keskény a való határa“ kezdetű költeményre. — A szerző született magyar, vagy legalább magyar vagy Erdélyország lakója legyen; szerzeményét nagy orchestrumra készitse, az idegen kézzel iratandó partitúrának (hozza esatolván a dalnokok magán s karszerepeiket is egy egy példányban külön leírva) külsejére valamely jelmondat iratassék; s ugyanaz legyen olvasható a szerzőnek nevérejtő de bepecsételt levélkén is, mellyek az említett egyesület alóirt titkárhoz (váci utca, Steinbach-ház) a fenébbi határnáig küldetessenek. — Az igazgató választmány és pályamunkára ügyelő bizossággal meghagyásából közlik Mátray Gábor bizottsági elnök, Ritter Sándor titkok.

Statuspapirok és részvények árkelete.

Bécs, nov. 19kén 1844.

3 peent statusköt.	110 1/16 pft.
4 peent statusköt.	101 1/2 —
5 peent statusköt.	— —
1834ki statuskölesön (500 ft)	— —
1839ki statuskölesön (250 ft)	331 1/4 —
1839ki statuskölesön (50 ft)	— —
Pesti lánchíd-részvény (100 ft)	106 —
Gőzhajó-részvény (500 ft)	558 —

Dunavizállás: nov. 19én: 9' 8" 6''' 0 fölött.